

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

BcA. Daniela Jelínková

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design

Specializace Ilustrace

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

BcA. Daniela Jelínková

Vedoucí práce: prof. akad. mal. Mikoláš Axmann
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

ZDE PAPÍR O ZADÁNÍ Diplomové práce

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červen 2020

.....

podpis autora

Zde bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce prof. akad. mal. Mikoláši Axmannovi za jeho odborné a užitečné rady a průběžnou pomoc při konzultacích.

OBSAH

1.1. Popis přípravy a reflexe procesu vlastní tvorby.....	7
1.2. Ezop.....	7
1.3. Jean de La Fontaine.....	8
1.4. Rešerše zvoleného tématu.....	8
1.5. Reflexe a dokumentace procesu tvorby.....	9
2.1. Popis výsledného díla a jeho využití či adjustace.....	11
Seznam použitých zdrojů	12
A) Knižní a periodické zdroje.....	12
B) Internetové zdroje.....	13
12. Resumé.....	14
13. Seznam příloh.....	15

„Když mi bylo 5 let, matka mi neustále říkala, že štěstí je klíčem k životu. Když jsem šel do školy, ptali se mě, co chci být, až vyrostu. Napsal jsem „šťastný“. Řekli mi, že jsem úkol nepochopil, a já jim řekl, že oni nepochopili život.“

— John Lennon

1.1. POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma bajek, konkrétně od Ezopa a Jeana de la Fontaine. Bajka jakožto literární žánr je čtenářům srozumitelná napříč kulturami, nese v sobě poučení a morální hodnoty jak pro děti, tak dospělé. Kromě poučení mohou poukazovat na lidské chyby či společenské nešvary. Domnívám se, že nikdy není pozdě se poučit anebo zkusit přijmout vlastní nedostatky a pracovat na nich.

Dále jsem se musela rozhodnout, jak budu zpracovávat ilustrace. Vyzkoušela jsem nejrůznější techniky – linoryt, koláže, slepotisk atd. Nakonec jsem se rozhodla zaměřit se na to, odkud pocházím, a tam se inspirovat. V tvorbě může být zajímavé vycházet z něčeho, co člověk zná, a posunout to někam dál nebo zprostředkovat svou autorskou interpretaci daného tématu někomu, kdo o něm nic neví. Lidové tradice v Čechách, na Moravě a ve Slezsku mají v tomto ohledu co nabídnout.

1.2. EZOP

Ezop byl řecký autor bajek, který žil asi v 6. století př. n. l. O jeho životě se příliš neví, ale pravděpodobně byl otrokem a po propuštění z otroctví zřejmě hodně cestoval.

Bajky údajně přednášel ústně a vystupovaly v nich postavy zvířat a rostlin, někdy ale do svých bajek zakomponoval postavy bohů nebo lidí. Každá Ezopova bajka má většinou na konci nějaké poučení. Jeho tvorba se postupně stávala slavnou a známou po celém světě. Je autorem například bajek *O bleše a o velbloudu*, *O orlu a lišce* nebo *O lvu a opici*.

Jeho život neskončil šťastně. Podle pověsti byl obviněn ze svatokrádeže, následně odsouzen a svržen ze skály.

1.3. JEAN DE LA FONTAINE

Jean de la Fontaine (1621–1695) byl francouzský klasicistní básník a autor bajek. Jeho bajky připomínaly spíše malá dramata, která odrážela dění ve francouzské společnosti. Často je aktualizoval s ohledem na tehdejší společenský vývoj. V žánru bajky se inspiroval svými předchůdci, mj. právě Ezopem. Mezi Fontaineovy bajky patří například bajky *Volavka*, *Liška a kohout*, *Holub a mravenec* nebo *Liška a čáp*.

1.4. REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU

Na příběhy o listivých liškách nebo o jelenech a dalších zvířatech, která mluví a chovají se jako lidé, jsem narazila už v dětství, ačkoliv jsem si je tehdy ještě nedokázala spojit s daným literárním žánrem. Řekla bych že různá přísloví, pořekadla, příběhy a lidová slovesnost celkově provází každého z nás od dětství. Určitě každý člověk od rodičů slyšel lidová moudra jako „Škoda rány, která padne vedle.“ nebo „Jen se neboj, on ti to Pánbůh oplatí na dětech!“.

Bajky jsem se rozhodla propojit s lidovou tradicí vyšívání. V tom jsem se inspirovala tradičními lidovými kroji a krojovými doplňky, které jsem jako dítě ráda okukovala v Chotěšově na každoročních májových slavnostech. Kroje se liší obec od obce, asi každý ale zná tradiční domažlické kroje, které obdivují jak místní, tak i lidé odjinud zejména na Chodských slavnostech. Právě překrásné barevné výšivky krojů mě inspirovaly k vytvoření těchto ilustrací k bajkám. Pestrou barevnost krojů jsem ve své práci napodobila za pomoci barevných přízí a různých dalších materiálů. Myslím si, že výšivka se velmi dobře hodí právě k bibliofilii jako ke knize jedinečné a vzácné. Vždyť i kroj sloužil jako ukázka bohatství a prestiže. Nosil se na nejdůležitější události v obci (slavnosti, svatby, mše) a dříve byl nejspíše tím nejdražším oděvem, který člověk vlastnil.

Celkově jsem se snažila výjimečnost krojů reflektovat ve svých ilustracích a poukázat na to, jaké bohaté lidové tradice v České republice máme. Zdá se mi, že se v poslední době tyto tradice spíše opomíjejí, přitom jsou velmi krásné a výjimečné.

1.5. REFLEXE A DOKUMENTACE PROCESU TVORBY

Na začátku tvůrčího procesu jsem si nejdříve vybírala jednotlivé bajky. K vybraným bajkám jsem vytvořila přípravné skici ilustrací a začala s materiálovými zkouškami a výběrem techniky. Následně jsem na základě skic vytvořila ilustrace, jež jsem interpretovala na různá plátna pomocí materiálových koláží. Kromě vyšívacích přízí jsem použila i další materiály, například přírodní motouz, kůži, gázu, látky atd.

Zpracované ilustrace jsem poté vyfotografovala v nejrůznějších exteriérech a interiérech vhodně doplňujících charakter ilustrací. Snažila

jsem se o přirozené propojení s přírodou, životem na venkově nebo s interiéry, kde jsem celé dílo tvořila. Fotografie jsem nakonec upravila v programu Adobe Photoshop a zakomponovala do bibliofilie.

Celkový layout knihy jsem si nejdříve zpracovala pomocí sazebního zrcadla a rozplánovala umístění hlavní ilustrace a textů v knize. Zkusila jsem si vytvořit titulní dvoustrany s ilustracemi i bez ilustrací. Na těchto zkušebních titulních stranách jsem mohla otestovat velikost písma, vhodnou barevnost a strukturu papíru a správnou barevnost fotografických ilustrací. Jako font jsem zvolila velmi elegantní statickou antikvu Bodoni, která spíše směřuje ke staršímu stylu knih než bezserifová písma, která si dnes spíše spojujeme s moderní sazbou. Navíc pro dobrou čitelnost knihy je serifová antikva mnohem vhodnější než jiná písma. Knihu jsem sázela v programu Adobe InDesign. Tento program je v dnešní době asi nejlepším softwarem pro sazbu rozsáhlejších dokumentů a knih.

Obálku knihy jsem zpracovala ve třech originálních kolážích, kterými jsem potáhla desky na vazbu V8 (celoplátěná šitá vazba s tvrdými deskami). Originální koláže dodávají knize nádech originality a určitou materiálovost. Bibliofilie je realizována ve třech provedeních vytištěných na digitální tiskárně na vhodně zvolený karton.

Knihy je vložena do elegantního pouzdra označeného mým logem. Pouzdro bibliofilii příjemně uzavírá a doplňuje, rovněž plní i ochrannou funkci. Ke knize jsou přiloženy originální výšivky vyskládané v noblesní kazetě, což originálně doplňuje celkový dojem z práce.

K práci jsem vytvořila dva prezentační postery ve formátu B1, které vhodně představují bibliofilii a její charakter.

2.1. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ ČI ADJUSTACE

Moje diplomová práce na téma bibliofilie je vytvořena ve třech originálních provedeních, přičemž ke každé z knih náleží ještě elegantní ochranné pouzdro. Tato pouzdra jsou vytvořena z lepenky a potažena černým plátnem, které je doplněno mým logem.

Knihy působí ručně zpracovaným dojmem kvůli originálním vyšitým kolážím na obálce, které se prolínají dále celou knihou. Především dodávají knize jistý punc prestiže a originality, jenž je pro bibliofilie typický. Knihy odkazují jak na lidové tradice obce, v níž jsem prožila dětství, tak i dalších míst, čímž vzniká kompaktní ukázka krásných tradic našeho národa.

Bibliofilie jsou cenné především kvůli svému unikátnímu uměleckému zpracování, mohou tak zprostředkovat nevšední a příjemný estetický zážitek. Příběhy v nich obsažené přispívají, kromě morálního poučení, k většímu pochopení, laskavosti a toleranci vůči ostatním lidem.

Ke knize jsou přiloženy také originální výšivky, na nichž lze vidět techniku vyšívání a postupný vývoj tvůrčího procesu. Výšivky jsou pro svou ochranu a uskladnění umístěny v elegantní kazetě, která je rovněž označena mým logem. Diplomová práce obsahuje i dva prezentační plakáty ve formátu B1.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

a. Knižní a periodické zdroje

1. AMBROSE, G., HARRIS, P. *Základy designu: formát*. 1. vyd. Brno: Computer press, a.s., 2011. ISBN 978-80-251-2966-1.
2. KRÁL, J. *Moderní knihařství: souborné zpracování poznatků oboru*. Brno: Knihař, 1999. ISBN 80-901924-8-3.
3. KRÁL, J., KÁŇA, P. *Umění vázat knihy*. Praha: Knihař, 2011. ISBN 978-80-86292-45-8.
4. KREJČA, A. *Techniky grafického umění*. Praha: Artia, 1981. ISBN 37-008-81.
5. ŽÁČEK, Jiří. *Ezopovy bajky*. Ilustroval Adolf BORN. Praha: Slovart, [2015]. ISBN 978-80-7391-987-0.
6. LA FONTAINE, Jean de. *Bajky*. Vydání v této úpravě druhé. Přeložil Gustav FRANCL, ilustroval Adolf BORN. Praha: Slovart, 2016. Brio. ISBN 978-80-7529-111-0.
7. BROUČEK, Stanislav a Richard JERÁBEK (ed.) *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1712-1.

b. Internetové zdroje

1. *Citáty slavných osobností* [online]. [cit. 2020-05-13].

Dostupné z: <https://citaty.net/autori/john-lennon/citaty-o-zivote/>

2. Knižní vazba. In *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. 2015 [cit. 2020-05-13].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kni%C5%BEn%C3%AD_vazba

3. Kroj. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-05-13].

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kroj>

4. Ezop. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-05-20].

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ezop>

5. Jean de La Fontaine. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-05-20].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jean_de_La_Fontaine

12. RESUMÉ – ENGLISH

For my diploma project, I had chosen the topic of making a fine book edition. I decided to create a book referring to the tradition of Czech national folk costumes. My main inspiration was the folk costume from my neighbourhood. As an accompanying text, I picked up Aesop's and Jean de la Fontaine's fables.

I found inspiration in costumes from Chotěšov region and well-known costumes from Domažlice. These traditions are reflected in my illustrations which are made as a mixture of collage and embroidery. The usage of bright, very vivid colours refers to the costume's bright colours and the rare wearing of it, usually on special occasions.

After completing the illustrations, I photographed them in various exterior and interior locations (such as in the woods etc.). Digital post-editing was made with Adobe Photoshop software.

The layout was made with Adobe InDesign software. I used elegant and traditional static antiqua Bodoni, which goes together with illustrations nicely.

These fine books, made in three copies, boast with original embroidered cover and protective case. The case with original embroideries is enclosed to the books. The whole project is completed with two presentational posters in B1 format.

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Daniela Jelínková – autoportrétní fotografie výšivky/koláže (fotografie vlastní)

Příloha 2

Ilustrace – fotografie výšivek/koláží, které jsou použité v knize (fotografie vlastní)

Příloha 3

Fotodokumentace práce – fotografie hmotné Bibliofilie a jejího doprovodu (fotografie vlastní)

fotografie vlastní

Příloha 1

Daniela Jelínková – autoportrétní fotografie výšivky/koláže

fotografie vlastní

Příloha 2

Ilustrace – fotografie výšivek/koláží, které jsou použité v knize

Příloha 3

Fotodokumentace práce – fotografie hmotné Bibliofilie a jejího doprovodu

